

Turistička ponuda Karlovačke županije

Gržan, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:682296>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE
FAKULTET EKONOMIJE I TURIZMA "DR. MIJO MIRKOVIĆ"
PULA

HELENA GRŽAN
TURISTIČKA PONUDA KARLOVAČKE
ŽUPANIJE
ZAVRŠNI RAD

PULA, 2023.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE
FAKULTET EKONOMIJE I TURIZMA "DR. MIJO MIRKOVIĆ"
PULA

HELENA GRŽAN
TURISTIČKA PONUDA KARLOVAČKE
ŽUPANIJE
ZAVRŠNI RAD

Naziv kolegija: Ekonomija doživljaja

Mentor: Izv. Prof. Dr. Sc. Aljoša Vitasović

Smjer: turizam

JMBAG studenta: 0303093805

Pula, rujan 2023.

SAŽETAK

U ovom seminarskom radu pobliže će se prikazati sastav, geografska, demografska i prometna obilježja Karlovačke županije, kao i njeni prirodni i kulturni resursi. Nadalje, pojmovno se određuje pojam aktivnog turizma kao i njegovi specifični oblici turizma. Zatim se pobliže opisuju specifični oblici turizma svaki pojedinačno kroz opisivanje na primjerima Karlovačke županije. Osim primjera aktivnog turizma, prikazati će se i kulturna ponuda, kao i prikaz događaja i lokalnih proizvoda koji se nalaze unutar Karlovačke županije. Naposljetku, dati će se pretpostavke za razvoj turizma u Karlovačkoj županiji. Cilj ovoga rada bio je prikazati turističku ponudu aktivnog turizma, kulturnog turizma, kao i događaje koje ova županija nudi posjetiteljima uz naglasak na buduće planove i projekte koje Karlovačka županija planira provesti.

Ključne riječi: aktivni turizam, turistička ponuda, Karlovačka županija, kulturna ponuda

SUMMARY

In this seminar paper, the composition, geographical, demographic and traffic characteristics of Karlovac County, as well as its natural and cultural resources, will be presented in more detail. Furthermore, the concept of active tourism as well as its specific forms of tourism are conceptually determined. Then, the specific forms of tourism are described in more detail, each one individually, using the examples of Karlovac County. In addition to examples of active tourism, the cultural offer will also be presented, as well as a presentation of events and local products located within the Karlovac County. Finally, assumptions will be made for the development of tourism in Karlovac County. The aim of this paper was to show the tourist offer of active tourism, cultural tourism, as well as the events that this county offers to visitors, with an emphasis on future plans and projects that Karlovac County plans to implement.

Keywords: active tourism, tourist offer, Karlovac County, cultural offer

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i ciljevi rada	1
1.2. Izvor podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Struktura rada	1
2. OPĆI PODACI O KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI	2
2.1. Geografska obilježja	2
2.2. Klimatska obilježja	3
2.3. Demografija stanovništva	3
2.4. Prometna povezanost	4
3. TURISTIČKA RESURSNA OSNOVA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	5
3.1. Prirodni resursi	5
3.2. Kulturni resursi	8
4. TEORIJSKE SPOZNAJE O AKTIVNOM TURIZMU	11
4.1. Biciklistički turizam	11
4.2. Planinarstvo i pješaćenje	11
4.3. Konjički turizam	12
4.4. Sportski ribolov	12
4.5. Vodeni sportovi	13
4.6. Speleologija	15
4.7. Paintball	16
5. TURISTIČKA PONUDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	17
5.1. Aktivni turizam	17
5.1.1. Bicklizam	17
5.1.2. Vodeni sportovi	22
5.1.3. Ribolov	23
5.1.4. Jahanje	24
5.1.5. Speleoturizam	25
5.1.6. Planinarenje i pješaćenje	26
5.1.7. Zipline	28
5.1.8. Paintball	28
5.2. Kulturna ponuda	28
5.2.1. Muzeji	29
5.2.2. Žitna lađa	30

5.2.3. Događaji.....	31
5.2.4. Lokalni proizvodi	34
5.3. Posjećenost turista.....	35
6. SWOT ANALIZA.....	37
7. PRETPOSTAVKE ZA RAZVOJ TURIZMA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	38
8. ZAKLJUČAK	41
9. LITERATURA.....	43

1. UVOD

1.1. Predmet i ciljevi rada

Predmet završnog rada je prikaz turističke ponude u Karlovačkoj županiji. Jedan od ciljeva je prikazati objašnjenja osnovnih pojmova aktivnog turizma, kao i prikazati obilježja i resursnu osnovu Karlovačke županije. Osim toga cilj je prikazati specifične oblike turizma pomoću primjera u Karlovačkoj županiji. Naposljetku, opisane su smjernice za daljnji razvoj turizma u svrhu poboljšanja navedene ponude.

1.2. Izvor podataka i metode prikupljanja

Pri izradi završnog rada ponajviše su se koristili internetski izvori poput strategija razvoja gradova ili same Karlovačke županije, kako bi se prenijeli stvarni i ažurni podaci. Osim stručnih internetskih izvora koristile su se web stranice gradova i same županije za prikaz turističke ponude kao izvor najnovijih podataka. Metode istraživanja korištene u prikupljanju i obradi podataka su metode analize u početnom dijelu rada te metoda sinteze korištena u dijelovima u kojima se definira ono što je tijekom početnog dijela preispitano. Isto tako, korištena je metoda komparacije kao i metoda deskripcije.

1.3. Struktura rada

Završni rad podijeljen je u 6 dijelova od kojih su neki razrađeni u manje cjeline. Rad započinje sažetkom u kojem je ukratko opisana tema završnog rada, te nakon njega slijedi sažetak na engleskom jeziku. Kao prvi dio rada prikazan je uvod u rad, gdje nakon njega slijedi drugi dio rada u kojem su prikazani opći podaci o Karlovačkoj županiji, njena geografska, demografska, klimatska obilježja i prometna povezanost. U trećem dijelu je pobliže prikazana prirodna i kulturna resursna osnova Karlovačke županije. Zatim u četvrtom dijelu slijede teorijske spoznaje o aktivnom turizmu i njegovim specifičnim oblicima turizma, kako bi se bolje shvatio danji prikaz turističke ponude. Najvažniji, peti dio sadrži turističku ponudu Karlovačke županije u kojoj su prikazani primjeri aktivnog turizma svaki posebno, kao i kulturna ponuda koja sadrži manje cjeline muzeja, Žitne lađe i događaja, te lokalnih proizvoda. Naposljetku, šesti dio prikazuje pretpostavke za danji razvoj Karlovačke županije. Kao zadnji dijelovi rada prikazani su zaključak, literatura, te popis tablica i slika.

2. OPĆI PODACI O KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI

Navesti će se podaci o županiji, njezina geografska i klimatska obilježja, demografska slika stanovništva te prometna povezanost. Glavni grad Karlovac, svoju komparativnu prednost tražiti u činjenici da je tranzitni grad koji povezuje razne dijelove Hrvatske, ali i Europe.

2.1. Geografska obilježja

Karlovačka županija nalazi se u središnjoj Hrvatskoj i pokriva površinu od 3.625,10 km² te se ubraja u red većih županija, od 21 koliko ih ima u Republici Hrvatskoj. Zahvaljujući svom tranzitnom, prometnom i geostrateškom položaju jedna je od najvažnijih županija: tu je sjecište i čvorište najvažnijih prometnica koje povezuju Europu s Jadranskom obalom.

Karlovačka županija graniči s dvije susjedne države: Republikom Slovenijom i Republikom Bosnom i Hercegovinom, a u doticaju je i sa četiri županije: Zagrebačkom, Sisačko-moslavačkom, Primorsko-goranskom i Ličko senjskom županijom. Sadrži 5 gradova: Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj i Slunj. Isto tako, sadrži i 17 općina: Barilović, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, Generalski Stol, Josipdol, Kamanje, Krnjak, Lasinja, Neretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj, Vojnić i Žakanje. Također, sadrži i 648 naselja. ¹

Prostor Karlovačke županije je kontaktni prostor dviju geografskih regija RH- Gorske i Panonske Hrvatske i kao takav karakteriziran je obilježjima obiju regija kroz sve njihove prostorne parametre. Osnovne krajobrazne jedinice obzirom na prirodna obilježja na području županije su; nizinska područja sjeverne Hrvatske, panonska gorja, Žumberačko i Samoborsko gorje, Kordunska zaravan, Gorski Kotar i Lika. Područje Karlovačke županije pripada u cijelosti slivu rijeke Kupe, koja od izvora do Ozlja ima karakteristike krške rijeke, a nizvodno karakter nizinske rijeke. Prema SPRRH, jugozapadno područje županije nalazi se iznad potencijalnih rezervi

¹ Karlovačka županija, opći podaci <https://www.kazup.hr/index.php/zupanija/opci-podaci> (11.05.2023.)

podzemnih voda prve razine.² Osim rijeke Kupe, u Karlovačkoj županiji postoje rijeka Korana, Mrežnica i Dobra, te se sve 4 rijeke protežu kroz grad Karlovac.

2.2. Klimatska obilježja

Klima je kontinentalna, ublažena maritimnim utjecajem, što se očituje veličinom oscilacija godišnjih temperatura i rasporedom većeg dijela godišnjih oborina u hladnijem dijelu godine, s odstupanjima prema višoj nadmorskoj visini i položaju prema Dinarskom prostoru. Unutar kontinentalne fitogeografske regije (raspored biljnih zajednica) u kojoj se nalazi područje Karlovačke županije, uočavaju se sljedeći pojasevi: glavne nizinske i poplavne zone na sjeveru, brdski (šume hrasta kitnjaka i običnog graba), pretplaninski (pretplaninska šuma bukve), te gorski (šume bukve i jele). Srednje siječanjske temperature kreću se od -2 do 0°C, a srednje srpanjske od 20 do 22°C. Blizina zapadne županijske granice od obale Jadranskog mora upućuje na činjenicu da je na jugozapadnom dijelu županije prisutan utjecaj sjevernojadranskog područja,³ što za posljedicu ima prodore toplih zračnih masa s mora, koje donose obilje oborina. Maksimum oborina padne u listopadu, a minimum u proljetnim mjesecima.

2.3. Demografija stanovništva

Prema popisu stanovništva 2021. u Karlovačkoj županiji živi 112 596 stanovnika. Pad broja stanovnika od popisa u 2011.g. kada je broj stanovnika bio 118 899, bilježe svi gradovi u županiji. Karlovac prema najnovijem popisu ima 49 594 stanovnika, dok je 2011. imao 55 705. U Dugoj Resi živi 10 203 osoba, dok je 2011. imao 11 180, Ogulinu 12 251, dok je 2011. imao 13 915, Ozlju 5 831, dok je 2011. imao 6 817, a u Slunju 4 192, dok je 2011. imao 5 076 stanovnika. Broj kućanstva u Karlovačkoj županiji je 42 823, a stambenih jedinica 69 752. Područje Karlovačke županije je slabije naseljeno

² Izvješće o stanju u prostoru Karlovačke županije 2016. -2020. , <https://www.zavod-kazup.hr/media/iosp2016-2020.pdf> (11.05.2023.)

³ Izvješće o stanju u prostoru Karlovačke županije 2016. -2020. , <https://www.zavod-kazup.hr/media/iosp2016-2020.pdf>

(33,55 stan/km²) od prosjeka RH (75,71 stan/km²), a prirodni prirast stanovništva je negativan. U 17 općina obitava 36 206 stanovnika, što ukazuje na izrazitu polarizaciju prostora gdje više od 70% živi u gradovima, dok ostalih 30% živi raspršeno na izrazito velikom ruralnom prostoru. Prema popisu iz 2011. ukupno je 62 384 muškaraca, te ponajviše u zreloj dobi (15-64), dok je žena 66 515, također najviše u zreloj dobi (15-64). Prosječna starost stanovnika je 43,8 godina. Broj radno sposobnog stanovništva iznosi 36 833. U sastavu stanovništva prema narodnosti Hrvata je 88,21% dok su najbrojnije nacionalne manjine Srbi (8,01%), Bošnjaci (0,45%) te Albanci (0,43%) i Slovenci (0,23%).

2.4. Prometna povezanost

Državne, županijske i lokalne ceste čine temelj povezivanja naselja na području Karlovačke županije, kako unutar županije, tako i prema vanjskom prostoru. Najveći postotak zauzetosti područja imaju lokalne ceste (36%), zatim županijske (33%), državne (26%), te autoceste A1 i A6 (5%). U prostoru Karlovačke županije nalaze se i željezničke pruge koje su od značaja kako za međunarodni promet tako i za lokalni. Koridor koji spaja Zagreb i Rijeku primarno je važan za teretni, putnički i prigradski putnički promet.⁴ Najveći dio putničkog prometa odvija se na relaciji Zagreb-Karlovac-Duga Resa, dok je promet prema Ogulinu značajno manji. Iako na području Karlovačke županije postoji više planiranih zrakoplovnih građevina, sustav organiziranog zračnog prometa ne postoji. Isto tako, organizirani riječni promet na području županije ne postoji, već je planiran državnim razvojnim dokumentima.

⁴ Izvješće o stanju u prostoru Karlovačke županije 2016. -2020. , <https://www.zavod-kazup.hr/media/iosp2016-2020.pdf> (11.05.2023.)

3. TURISTIČKA RESURSNA OSNOVA KARLOVAČKE ŽUPANIJE

U sljedećim poglavljima predstaviti će se prirodna i kulturna osnova za razvoj turizma u Karlovačkoj županiji. Županija je bogata prirodnim i kulturnim resursima koji bi, uz kvalitetno upravljanje i kvalitetan plan razvoja mogli predstavljati visok stupanj atraktivnosti. Svojim prirodnim resursima, ponajviše rijekama koje svojom ljepotom privlače posjetitelje svake godine.

3.1. Prirodni resursi

Prirodni turistički resursi su svi prirodni elementi i faktori visokog stupnja privlačnosti koji su odraz geografske sredine, a mogu se turistički valorizirati. Skupinu prirodnih turističkih resursa čine geomorfološki, klimatski, hidrogeografski, biogeografski i pejzažni turistički resursi.⁵

U Karlovačkoj županiji razvijena je hidrografska mreža i postoji velik broj rijeka, rječica i potoka. Najznačajnije su rijeke Mrežnica, Korana, Kupa i Dobra koje zrače jedinstvenošću svaka sa svojim karakteristikama. Navedene rijeke su pogodne za razne sportsko- rekreacijske aktivnosti kao što su kajaking/ kanuing, rafting tokom turističke sezone, ali i u proljetnim i jesenskim mjesecima. Isto tako, najveća upotreba rijeka su kupališta, bila gradska ili prirodna izvorišta i/ili slapovi.

Područjem Karlovačke županije prolazi magistralni naftovod Omišalj- Sisak i magistralni plinovodi Bosiljevo- Karlovac- Lučko i Bosiljevo- Josipdol- Gospić, s pripadajućim lokalnim odvojcima prema Karlovcu i Ogulinu te lokalnom plinoopskrbnom mrežom na području Karlovca i Ogulina.

Što se tiče vodoopskrbe, preko 2000 km vodoopskrbne mreže opskrbljuje stanovništvo županije pitkom vodom. No, zbog velike potrošnje ljeti, dovelo je do istraživanja novih izvorišta za vodoopskrbu. U naselju Rečica udaljenom 8 kilometara od grada Karlovca, nalazi se izvorište geotermalne vode. Ekonomskom analizom procijenjena su ukupna investicijska ulaganja potrebna za razvoj geotermalne

⁵ Strategija razvoja grada Karlovca 2012.-2020., Karlovac, 2012. god. str. 39, https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/clanci/StrategijarazvojjaturizmagradaKarlovca2012_-2020_final.pdf (11.05.2023.)

elektrane te ekonomski pokazatelji isplativosti geotermalnog projekta. Proizvodnja električne energije na lokalitetu Rečica bila bi ekonomski opravdana visokim stupnjem godišnjeg korištenja.⁸ Gospodarski potencijal geotermalnih izvora u Rečici je energetska, poljoprivredno-gospodarska i turistička. ⁶ Samim time, ovime se pruža turistički potencijal izgradnje bazena s turističkim sadržajima.

Osim toga, na području Karlovačke županije nalaze se zaštićeni dijelovi prirode državnog i županijskog značenja, a zaštićena su kao područja ekološke mreže NATURA2000. Kao najvrjedniji dijelovi izdvajaju se planina Bjelolasica, te rijeka Mrežnica, koji su predloženi kao park prirode/regionalni park.

Slika 1., Područja ekološke mreže u RH (NATURA2000)

R.Br.	Područje očuvanja značajna za ptice - POP (područje posebne zaštite - SPA)	Naziv područja	Oznaka
1.		Pokupski bazen	HR1000001
2.		NP Plitvička jezera	HR1000020
3.		Gorski kotar i sjeverna lika	HR1000019
4.*	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (Predložena područja od značaja za Zajednicu - pSCJ)	Baraćeve špilje donja	HR2000004
5.*		Baraćeve špilje	HR2000066
6.*		Dumenčića špilja	HR2000026
7.*		Đutno špilja	HR2000030
8.*		Jama pod Dabelom glavom	HR2001172
9.*		Jazbina jama	HR2000057
10.*		Leđenička špilja	HR2000072
11.*		Lučka špilja	HR2000078
12.*		Ozaljka špilja	HR2000094
13.*		Panjkov ponor - Varčakova špilja	HR2001180
14.*		Ponika jama	HR2001162
15.*		Ponor pod Kremenom	HR2001177
16.*		Privis jama	HR2000108
17.*		Špilja pod Mačkovom dragom	HR2001156
18.*		Špilja pod Zimzelom	HR2001440
19.		Bijele i Samarske stijene	HR2001299
20.		Bjelolasica	HR2000645
21.	Brajakovo Brdo	HR2001390	
22.	Brabornica	HR2001391	
23.	Dolina Dretulja	HR2000609	
24.	Draganička šuma - Ješevica 1	HR2000234	
25.	Dražnička polje	HR2000648	
26.	Gorski kotari i sjeverna lika	HR5000019	
27.	Jasenočko polje	HR2000652	
28.	Jastrebarski lugovi	HR2001335	
29.	Klek	HR2000591	
30.	Kupa	HR2000642	
31.	Kanana	HR2001505	
	Lička Jesenice	HR2000654	
32.		Lug - Josanek	HR2001432
33.		Mrežnica - Tourižica	HR2000593
34.		Nacionalni Park Plitvička jezera	HR5000020
35.		Ogulinsko - Plašćansko područje	HR2000592
36.		Pačina - pritok Slunjičice	HR2001401
37.		Područje oko Japčića špilje	HR2001339
38.		Područje oko Kuštrovke	HR2001340
39.		Područje oko Motešića pećine	HR2001336
40.		Područje oko špilje Vrlovka	HR2001372
41.		Polje Lug	HR2000646
42.		Povremeno jezero Biata	HR2000594
43.		Radošaji	HR2001402
44.		Ribnjaci Draganići	HR2000450
45.		Slunjičica	HR2000596
46.		Vukmanić - cret	HR2001381
47.		Žumberak - Samoborsko gorje	HR2000586
Ukupno:			
47 područja; 115989,86 ha **			

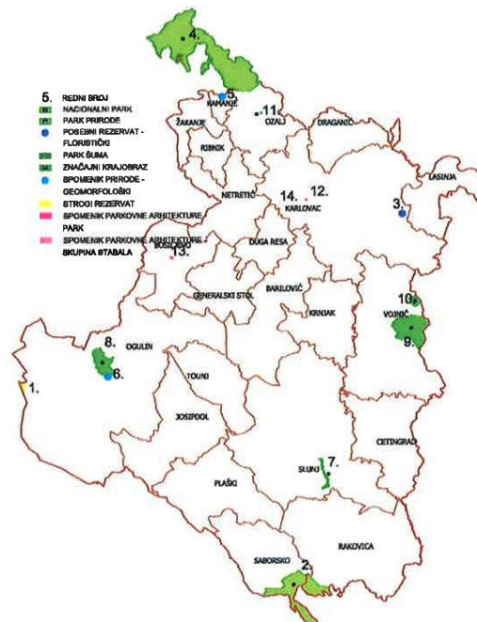
Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Karlovačke županije 2016. -2020. , <https://www.zavod-kazup.hr/media/iosp2016-2020.pdf>, str. 83

Evidentirano je 15 zaštićenih područja površine 14 233,36 ha. Od prirodnih dobara državnog značenja nalazi se dio strogog rezervata Bijele i Samarske stijene, dio Nacionalnog parka Plitvička jezera, dio Parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje. Od županijskog značaja su spomenik prirode -geomorfološki- špilja Vrlovka, spomenik prirode- geomorfološki- Visibaba (soliterna stijena), značajni krajobraz Slunjičica, značajni krajobraz, Biljeg, značajni krajobraz Petrova Gora, značajni krajobraz Klek, značajni krajobraz Baraćeve špilje, posebni rezervat- floristički- cret Banski Moravci,

⁶ Kurevija, T., Kljaić, Ž., Vulin D., Analiza iskorištavanja geotermalne energije na geotermalnom polju Karlovac, NAFTA, Zagreb, 2010. god. str. 198.-202. (11.05.2023.)

park šuma Ozalj, spomenik parkovne arhitekture Marmontova aleja, spomenik parkovne arhitekture Vrbanicev perivoj, spomenik parkovne arhitekture Bosiljevo.

Slika 2., Zaštićena područja u Karlovačkoj županiji

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Karlovačke županije 2016. -2020. , <https://www.zavod-kazup.hr/media/iosp2016-2020.pdf>, str. 82

Pokrivenost šumom preko polovice površine županije imao kao rezultat staništa velikih životinja- vuka medvjeda i risa. Ekstenzivno korištenje travnjaka, te nekorištenje uslijed depopulacije doprinosi povećanju površina šumskih staništa. Šume se promatraju kroz prirodni resurs u smislu proizvodnje drva kao sirovine u industrijskoj proizvodnji, ali se ne smije zanemariti uloga šuma u ostalim gospodarskim djelatnostima kao što su lovstvo i turizam, od kojih se mogu razviti razne aktivnosti poput lova, ribolova, jahanja ili čak prirodne aktivnosti poput trčanja, avanturistički biciklizam i sl. ⁷Poseban način privlačenja turista imaju upravo šume s mogućnostima izleta, jednostavne šetnje, čak i planinarenje, a posebnu privlačnost ima čistoća okoliša, naročito u šumama. Danas se na području grada Karlovca nalazi 11 lovišta i 6 lovačkih kuća ili domova.

⁷ Strategija razvoja grada Karlovca 2012.-2020., Karlovac, 2012. god. str. 39, https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/clanci/StrategijarazvojaturizmagrađaKarlovca2012_-2020_final.pdf (11.05.2023.)

3.2. Kulturni resursi

U skupinu kulturno-povijesnih resursa pripadaju pokretni spomenici (slike), nepokretni spomenici (arheološka nalazišta, spomeničke cjeline, memorijalna područja i građevine), pojedine sakralne građevine (crkve, samostani), pojedinačne profane građevine (dvorci, burgovi, vile, ljetnikovci), te vrtna arhitektura.⁸ Navedeni resursi mogu postati i turistički resursi ako posjeduju dovoljno veliku atraktivnost.

Na području Karlovačke županije ima ukupno 232 preventivno zaštićenih i zaštićenih kulturnih dobara koji su upisani u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske na dan 21. kolovoza 2013. Od ukupnog broja zaštićeno je 10 kulturno-povijesnih urbanističkih i ruralnih cjelina, 174 nepokretna kulturna dobra, 22 zbirke, 23 pokretna kulturna dobra i 3 nematerijalna kulturna dobra. Najzastupljenije su sakralne građevine i kompleksi, dok su civilne i vojne građevine zastupljene podjednako. Najvrjedniji primjeri industrijske baštine koji imaju spomenička svojstva uglavnom su zaštićeni ili unutar cjelina (Duga Resa, Karlovac) ili kao pojedinačna nepokretna kulturna dobra (Karlovac).

Graditeljska baština je u svim svojim oblicima, od pojedinačnih građevina, građevinskih kompleksa i kulturno povijesnih cjelina, zastupljena na cjelokupnom prostoru Karlovačke županije. Različite je gustoće rasprostranjenosti i očuvanosti. Od svih vrsta baštine najviše je izložena trajnim i velikim utjecajima i zahtjevima za korištenje i transformaciju. Značajni utjecaj na stanje kulturne baštine imalo je razdoblje Domovinskog rata kako zbog velikih razaranja tako i zbog nedostatnih financijskih sredstava za obnovu. Nebriga i neodržavanje velikog dijela baštine, naročito sakralnih građevina i prije Domovinskog rata, dodatno su otežavali cjelovitu obnovu.

Jedan od važnijih kulturnih resursa su takozvani stari gradovi, postoje stari gradovi Ozlja, Bosiljeva, Dubovca, Novigrada na Dobri, Barilovića, Slunja, Modruša, Cetingrada, Drežnika, Ribnika i Ogulina. Nastoje se obnoviti kako bi se vratio stari sjaj i dao dašak povijesti. Isto tako, potrebno je izraditi programe namjene i plan upravljanja kako bi se osiguralo gospodarsko i održivo korištenje i stvaranje više vrijednosti za baštinu. Potrebno je istaknuti veliki broj marijanskih crkava na području

⁸ Kušen, E., Turistička atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, 2002. godine, str. 97. (11.05.2023.)

Karlovačke županije, što predstavlja veliki turistički potencijal za nove i već postojeće hodočasničke i turističke rute na našem prostoru ali i povezivanje u mrežu već postojećih projekata.

Mlinovi i mlinarenje kao povijesno vrlo zastupljena djelatnost lokalnog stanovništva, najznačajniji su i najpoznatiji element identiteta etnografske baštine slunjskog područja. Pri tome vodeničarsko naselje Rastoke zauzima najznačajnije mjesto, iako ne treba zanemariti očuvane vrlo vrijedne primjere pojedinačnih mlinova ili mlinova u okviru etnografskih okućnica na rijeci Slunjčici i na rijeci Korani. Turistički interes za Rastoke kontinuirano raste, što osigurava financijsku dobit za lokalno stanovništvo, ali i predstavlja opasnost zbog tendencija muzealizacije i apartmanizacije prostora. Rastoke su najvrjednije i najinteresantnije upravo iz razloga što je to prostor kontinuiranog svakodnevnog života uz mlinove i autohtone okućnice s vrtovima, pri čemu je turizam i ugostiteljstvo dodatan izvor prihoda, a tek malobrojnim primarna djelatnost.

Ubicirano je oko 600 arheoloških lokaliteta na području Karlovačke županije i time je udeseterostručen broj poznatih lokaliteta što je rezultat stalnih aktivnosti Konzervatorskog odjela. Sukladno tome izrađena je arheološka baza podataka o arheološkim lokalitetima Karlovačke županije. Baza podataka s oko 50 odrednica stalno se ažurira. U bazu podataka ulaze prostorne, administrativne, vremenske, ali i znanstvene odrednice kao npr. onomastičke, tipološke, bibliografske, kartografske, kao i druge. Baza podataka je funkcionalna i u upotrebi te je mogući primjer za primjenu na razini Republike Hrvatske.

Slika 3., Karlovačka zvijezda

Izvor: Turistička zajednica grada Karlovca, <https://visitkarlovac.hr/zvijezda/>

Jedna od najznačajnijih kulturno-povijesnih cjelina grada Karlovca je Karlovačka zvijezda. Ona ima izuzetnu vrijednost jer je i prvi izgrađeni „idealni“ grad u duhu renesansnog shvaćanja obrambenog i životnog prostora, projektiran prema načelima renesansne arhitekture sa simetričnim kompozicijama primijenjenim na planiranje grada. Zajedno s kasnije izgrađenim gradovima Nove Zamky i Palmanova, predstavlja stilski čist primjer renesansne arhitekture u Europi i svijetu.⁹ Zvijezda je, do danas, zadržala konturu vanjskog fortifikacijskog sustava, sačuvana je stambena i javna namjena građevina unutar povijesne jezgre, kao i kasnije nastale povijesne ceste Karolina, Jozefina i Lujzijana koje su je povezivale s okolnim prostorom, a jugoistočno uz Koranu širi se zaštićeno područje.

⁹ Strategija kulturnog razvoja grada Karlovca 2014.-2024.

https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/Stranice/STRATEGIJA_za_WEB.pdf (11.05.2023.)

4. TEORIJSKE SPOZNAJE O AKTIVNOM TURIZMU

Prema definiciji u Zakonu o pružanju usluga u turizmu, turističke usluge aktivnog i pustolovnog turizma su aktivnosti na kopnu, vodi i zraku, na otvorenom ili neuređenom prirodnom okruženju ili u posebno uređenim i opremljenim mjestima koje zbog svojih specifičnosti predstavljaju rizik od ozljeda i njihovih posljedica za korisnike. Aktivnosti koji sadrži su kanuing, špiljarenje, penjanje, biciklizam, planinarenje, jahanje, kajak po rijekama, kajak po moru, veslanje na dasci, rafting i INLineRaft, kanjoing, zipline, aktivnosti u okviru adrenalinskih parkova, paragliding, kitesurfing, bungee jumping, usluge koje se pružaju motoriziranim vozilima (quad, buggy, terenska vozila, motocross vođene ture i sl.)¹⁰

4.1. Biciklistički turizam

Biciklizam se definira kao športska grana koja obuhvaća različita natjecanja u vožnji biciklom za pojedince i ekipe, na cesti i trkalištu (velodrom). Cestovne utrke mogu biti jednodnevne, etapne, kružne, na vrijeme, štafetne, brdske i terenske (kros i orijentacijska natjecanja). Na trkalištu se vozi brzinska vožnja, dohvatna vožnja, utrka na vrijeme, utrka tandema, vožnja s motornim vodstvom, omnium, hendikep, utrka na ispadanje i dr.¹¹ Jedan je od najbrže rastućih vrsta rekreacije i turizma. Prosječno 48 milijuna ljudi bicikl koristi rekreativno što pozitivno utječe na gospodarstvo, zdravlje, promet i na manje zagađenje okoliša. Također je pogodan i za lokalne zajednice budući da biciklisti koriste manje prometne ceste.

4.2. Planinarstvo i pješaćenje

Planinarstvo podrazumijeva uspinjanje na planine i pješaćenje planinarskim krajem radi posjeta planinarskim domovima ili razgledanja prirodnih ljepota bez natjecateljskih namjera. U širem smislu obuhvaća i alpinizam, orijentacijska natjecanja i speleologiju. Planinarstvo je prostorno gotovo neograničeno i zato vrlo korisno u širenju znanja i

¹⁰ <https://www.hgk.hr/sektor-za-turizam/turisticke-usluge-aktivnog-i-pustolovnog-turizma-popis-aktivnosti> (11.05.2023.)

¹¹ Biciklizam, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=7480> (16.05.2023.)

kulture, a pristupačno je svim dobnim skupinama¹². Planinarstvo pozitivno utječe na zaštitu prirode, pridonosi napretku prirodnih znanosti, te može pridonositi raznim geografskim istraživanjima. Osim toga čovjek razvija karakteristike snalažljivosti, izdržljivosti, prilagodljivosti, orijentacije i razumijevanje prirode.

Planinski putevi su markirani posebnim oznakama, te planinari mogu pronaći sklonište u planinskim domovima, planinskim kućama ili planinskim skloništima. Planinski domovi su najčešće uvijek otvoreni, te pružaju mogućnost prehrane, dok je planinska kuća otvorena samo po dogovoru s planinskim udrugama, te je boravak potrebno najaviti. Planinska skloništa su uvijek otvorena i nije potrebno najaviti svoj dolazak, ali je potrebno ponijeti svoje stvari za prenoćiste.

4.3. Konjički turizam

Konjički turizam se poistovjećuje s rekreacijom, boravkom u prirodi, istraživanjem i uživanjem. Važan je dio turističke industrije koji se ubrzano razvija. konjički turizam i rekreacija trebaju steći veću popularnost i gospodarsko značenje, što bi dovelo do većeg korištenja jahanja u području medicine i rehabilitacije. Jahanje i boravak s konjima smatraju se jednim od najugodnijih hobija i savršen su način za opuštanje i bijeg od stresa svakodnevnog života.¹³ Također je važno reći da se u svim zemljama s razvijenim konjičkim turizmom velika pozornost posvećuje očuvanju okoliša, odnosno razvoju održivog i odgovornog konjičkog turizma.

4.4. Sportski ribolov

Naziva se i rekreacijski ribolov, vrsta je ribolova gdje pojedinci s dozvolom za ribolov odlaze na mjesta primjenjena za ribolov (u Karlovačkoj županiji su to rijeke) s ciljem pecanja ribe iz zabave. Cilj nije da se riba preprodaje ili odnosi kući, već da se uživa u čekanju ribe, te nakon što se uhvatila i naravno poslikao ulov riba se vraća u njeno prirodno stanište. Na području Republike Hrvatske postoji 130 ovlaštenika ribolovnog

¹² Planinarstvo, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48592> (16.05.2023.)

¹³ Konjički turizam, <https://www.researchgate.net/> (16.05.2023.)

prava, iako postoji cca. 450 aktivnih športsko-ribolovnih udruga, koje su članice viših ustrojstvenih jedinica (županijskih sportsko ribolovnih saveza ili zajednica)

Postoje opća pravila kojih se mora pridržavati: ¹⁴

- sportski ribolov smije se obavljati s najviše tri ribolovna štapa i/ili pribora s po jednom udicom, a iznimno umjetni mamac – varalica može imati više od jedne udice, a najviše tri.
- Sportski ribolov svih vrsta pastrva te mladice, glavatice i lipljana smije se obavljati samo s jednim ribolovnim štapom i s jednom umjetnom mušicom ili varalicom, a zabranjeno je u stalnim staništima tih vrsta obavljati ribolov uz upotrebu prirodnih živih ili mrtvih mamaca..
- Prilikom ribolova soma u plovilu se smije koristiti jedno bučkalno, ribolovni štap ili ribolovna uzica s jednom udicom.
- Ribolovni alati i oprema kojima se obavlja ribolov moraju biti pod stalnim neposrednim nadzorom ribiča.
- Umjetni mamac – varalica može imati najviše do tri udice (jednokuka, dvokuka ili trokuka) sa ili bez kontrakuke.
- Veličina varalice kod ribolova mladice ili glavatice ne smije biti manja od 10 cm.
- Zabranjena je upotreba strane vrste ribe (žive ili mrtve) kao mamca.

4.5. Vodeni sportovi

Pod vodene sportove se ubrajaju kajaking, kanuing, rafting, plivanje i veslanje.

Kajakalaštvo označava sportska natjecanja u kajaku (muškarci i žene) i kanuu (samo muškarci) na mirnim i na divljim vodama. Natjecatelji su okrenuti licem u smjeru vožnje i pokreću čamac veslima bez oslonca. Na mirnim vodama u kajaku se sjedi i veslom s dvjema lopaticama naizmjenično vesla s lijeve i desne strane kajaka, dok se u kanuu kleči na jednom koljenu i kanu pokreće veslom s jednom lopaticom. Za održavanje smjera u kajaku postoji kormilo, dok se u kanuu smjer održava posebnom tehnikom zaveslaja. U čamcu su jedan, dva ili četiri natjecatelja (jednosjed, odnosno jednoklek

¹⁴ Ministarstvo poljoprivrede: <https://ribarstvo.mps.hr/> (16.05.2023.)

itd.), a utrke su na 200, 500 i 1000 m te u maratonu na 42 km, u kojem ima i dionica gdje se trči s čamcem. Na divljim vodama, na rijekama s brzim vodenim tokom (najmanje 2 m/s), natječe se u spustu i slalomu, kajak nema kormilo, a u kanuu se kleči na oba koljena.¹⁵

Rafting je rekreacijska ili natjecateljska vožnja po riječnim brzacima u gumenom čamcu. Posada u gumenome čamcu nastoji što brže proći riječni tok koji je ocijenjen stupnjem teškoće od jedan do šest. Discipline su sprint, slalom i spust, a duljina staze ovisi o disciplini koja se vozi. Tijekom vožnje posada se susreće s različitim teškoćama, a ako se čamac prevrne, ponovno ulazi u nj i nastavlja utрку. Svaki član posade od četiri ili šest članova opremljen je veslom, prslukom, kacigom, nožem i konopcem za spašavanje. Ta se športska grana u RH odvija na rijekama Dobri, Zrmanji, Korani, Cetini, Krupi, Mrežnici, Krki i Uni. Na Dobri se održava hrvatsko nacionalno prvenstvo i otvoreno prvenstvo Hrvatske.¹⁶

Plivanje, vještina održavanja i kretanja tijela u vodi; sporska grana u kojoj natjecatelji nastoje što brže preplivati određenu dionicu jednim od četiriju različitih načina plivanja. Četiri su različita načina plivanja: *delfin*, *leđno*, *prsno* i *slobodno*. U disciplini mješovitoga plivanja natjecatelji pojedine dionice plivaju svakim od četiriju načina plivanja. U štafetnim natjecanjima plivači se izmjenjuju nakon otplivane dionice u slobodnom ili mješovitom plivanju. Muškarci nastupaju u disciplinama slobodnoga načina plivaju na 100 m i 200 m, a individualno mješovito na 200 m i 400 m. Štafete se plivaju 4 x 100 m i 4 x 200 m slobodno i 4 x 100 m mješovito. Za razliku od muškaraca, žene umjesto 1500 m plivaju 800 m slobodno. Natjecanja se održavaju u otvorenim i zatvorenim bazenima duljine 50 m i 25 m.¹⁷ Na plivačkim natjecanjima starter daje zvučni znak, na koji natjecatelji raspoređeni u osam pruga u odvojenim stazama započinju utрку. Suci za kontrolu tehnike nadgledaju ispravnost tehnike plivanja, suci na okretištu kontroliraju ispravnost okreta, a mjeritelji vremena mjere vrijeme dolaska na cilj. Poredak na cilju određuje se elektroničkim mjernim uređajima.

Veslanje, sportska grana u kojoj natjecatelji provlačenjem vesala kroz vodu pokreću regatni čamac s ciljem da što brže prijeđu određenu stazu. Utrke čamaca (regate) održavaju se na vodenim stazama, omeđenima plovcima, duljine 2000 m u ravnoj liniji

¹⁵ Kajakaštvo, <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29809> (16.05.2023.)

¹⁶ Rafting, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=51608> (16.05.2023.)

¹⁷ Plivanje, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48762> (16.05.2023.)

za muškarce, odnosno 1000 m za žene. Za juniorske uzraste staze su duge od 600 do 1500 m. Na regatama veslači veslaju u regatnim čamcima slobodne građe. Čamci su dugački i uski, a vanjske su im površine glatke, s izbočnicima na kojima su ušice za vesla. Veslači su leđima okrenuti u smjeru vožnje. Razlikuje se veslanje pri kojemu svaki veslač vesla jednim veslom, a vesla su raspoređena naizmjenice na lijevom i desnom boku čamca, te veslanje na pariće (tzv. skul veslanje), pri kojemu svaki veslač vesla dvama veslima. Na regatama čamci startaju poravnani sa startnih mjesta iz mirovanja. Utrku iz motornoga čamca prati vrhovni sudac koji kontrolira regularnost tijekom regate.¹⁸ Muškarci se natječu u disciplinama samac (skif), dvojac na pariće, dvojac s kormilom, dvojac bez kormilara, četverac s kormilom, četverac bez kormilara, četverac na pariće bez kormilara i osmerac. Žene se natječu u disciplinama samac, dvojac na pariće, dvojac bez kormilarke, četverac na pariće s kormilarkom, četverac s kormilarkom i osmerac.

4.6. Speleologija

Znanstvena disciplina koja se bavi proučavanjem prirodnih šupljina u Zemljinoj kori, tj. istražuje postanak i razvoj speleoloških objekata (špilje, jame, ponori, Sniježnice), snima njihove dimenzije, proučava kompaktnost i hidrogeološka svojstva stijena, registrira kretanje voda, utvrđuje fizikalne i kemijske procese, promatra organski svijet te utvrđuje tehniku istraživanja u speleološkim objektima. Ti se objekti nalaze u područjima u kojima postoje naslage karbonatnih stijena (vapnenci i dolomiti), sedre i gipsa te druge naslage podložne mehaničkoj i kemijskoj razgradnji djelovanjem površinskih i podzemnih voda. Podzemne šupljine različite veličine nalaze se i u eruptivnim stijenama, nastalima hlađenjem tokova lave.¹⁹

Budući da tehnika ulaženja i spuštanja u teško pristupačne jame, ponore i špilje iziskuje veliku vještinu, speleologija se, u užem smislu, podudara sa športskom djelatnošću vrhunskoga planinarstva i alpinizma, ali se zbog svojih specifičnosti i razlikuje, ponajprije po tehnici kretanja u speleološkim objektima. Za razliku od alpinističkoga pristupa svladavanju stijena ili prepreka na planini, speleolozi su u svojem istraživanju, zbog vječne tame, primorani rabiti umjetnu rasvjetu. Špilje i jame

¹⁸ Veslanje, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64392> (16.05.2023.)

¹⁹ Speleologija, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57383> (16.05.2023.)

su ljudima služile u različite svrhe, kao boraviše, prostor za pokapanje pokojnika, obredni prostor, zavjetno mjesto i slično. Njih proučava arheologija koja se služi speleologijom, te su pomoću istraživanja nađena brojna mjesta.

4.7. Paintball

Opis ovog sporta je da postoje dva suprotna tima/ekipe koje se gađaju kuglama napunjenim bojom, uljem i želatinom, te su napravljene tako da se razbiju i ostave obojani trag na uniformi/ zaštitnoj opremi. Može se igrati na otvorenim ili zatvorenim prostorima koji su posebno uređeni i ograđeni prirodnim ili umjetnim materijalima, koji se uklapaju na teren i igračima služe kao paravan.

Cilj igre je eliminirati suprotni tim dizanjem zastave, osvajanjem skrivenog objekta, te obranom ili napadom specifične lokacije. Veličina i tip terena ovise o igračima.

5. TURISTIČKA PONUDA KARLOVAČKE ŽUPANIJE

Karlovačka županija je bogato ispunjena turističkim aktivnostima i aktivnim turizmom općenito. Najčešće aktivnosti se pružaju u ljetnoj sezoni, kao i velika većina ostalih gradova, ali isto tako ima aktivnosti i događanja tokom cijele godine. U sljedećim podnaslovima će se pružiti bolji uvid u njih.

5.1. Aktivni turizam

5.1.1. Biciklizam

Karlovačka županija pruža mnogo mogućnosti za ljubitelje biciklizma i aktivnog odmora. S gotovo 700 km biciklističkih staza, pruža upoznavanje svih dijelova županije, odnosno nizinsko Pokuplje, doline 4 karlovačke rijeke i brežuljkastu kršku visoravan Korduna, te gorsko-planinske krajeve Žumberačkog gorja, Petrove gore i Gorskog kotara.²⁰ Rute su duge od 30ak do preko 100 km, uz visinske razlike najviše i najniže točko od 25- 580m. Uglavnom su prometne lokalne ceste koje prolaze divnim krajolicima.

U Karlovačkoj županiji održavaju se i biciklističke manifestacije kao što su : *Biciklijada Karlovačke 4 rijeke, Biciklijada Karlovačke županije "od Kupe do Kapele", Cetingradska biciklijada, Tour the Slunj, Prvosvibanjska biciklijada, Ciklobajka.*

Biciklističke staze mogu se podijeliti u nekoliko grupa podijeljene prema koncentriranosti ruta na određenom području. Samim time nalaze se na području Karlovca, Ozlja, Slunja i Rakovice. Karlovac i karlovačka okolica ima ukupno 13 ruta s oko 150 km.

²⁰ Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovacounty.hr/> (17.05.2023.)

Tablica 1., Biciklističke rute u Karlovcu i okolici

RUTA	DULJINA STAZE	PREPORUČENI SMJER
Ruta 1	27 km	Novi centar, Zagrad, Dubovac, Kalvarija, Vučjak, Tropčić, Katušin, Čohani, Babići, Skupica, Župčići, Stari grad Novigrad, Kipljanci, Kozjača, Novi centar
Ruta 2	30 km	Mrežnički brig, Belavići, Gršćaki, Dubravci, Banjavčići, Draganac, Mračin, Gradišće, Lipa, Trnovo, Zvečaj, Gornje Bukovlje, Donje Bukovlje, Mrežnički brig
Ruta 3	36 km	Srce Prirode (Gorica Lipnička, Ribnik, Lipnik, Sračak, Jadrići, Mrzljaki, Jakovci, Ladešići, Netretić, Kolenovac, Piščetke, Gorica Lipnička, Srce Prirode
Ruta 4	18 km	Mrežnički Brig, Mrežnički Varoš, Pećurkovo Brdo, Banjsko Selo, Leskovac Barilovački, Mrežnički Novaki, Mrežnički Brig
Ruta 5	25 km	Duga Resa, Petrakovo Brdo, Kipljanci, Stari grad Novigrad, Frketić Selo, Dubravci, Dubrovčani, Dvorjanci, Galović Selo,

		Belavići, Mrežnički Varoš, Duga Res
Ruta 6	2 km	Grščaki, Duga Resa
Ruta 7	5 km	Novigrad na Dobri, Maradini, Vinski Vrh, Netretić
Ruta 8	31 km	Karlovac, Borlin, Donja Jelsa, Donje Pokuplje, Mahično, Gornje Pokuplje, Jaškovo ,Grdun, Zadobarje, Gornje Stative, Zagrad, Karlovac
Ruta 46	53,3 km	Karlovac, Donje Mekušje, Banska Selnica, Karlovac
Ruta 47-49	34,8 km	Brođani, Lipje, B Kovačevac, Sjeniĉak, B. Moravci, Brođani
Ruta 49	14,1 km	Lasinja, Crna Draga, Lasinja
Ruta 51	5,7	Kružna ruta kroz Lasinju

Izvor: vlastita izrada autorice prema <https://bikezone.com.hr/>

Na području grada Slunja i okolice oznaĉeno je 7 biciklistiĉkih staza dužine 110 km.

Tablica 2., Biciklistiĉke rute u Slunju i okolici

RUTA	DULJINA STAZE	PREPORUĀENI PUT
Ruta 21	49 km	Slunj, Gornje Taborište, Tatar Varoš, Cetingrad, Podcetin, Kruškovaĉa, Bogovolja, Lađevac, Popovac, Slunj

Ruta 22	39 km	Slunj, Čamerovac, Kruškovača, Podcetin, Bilo, Gnojnice, Slunj
Ruta 23	24	Slunj, Gornji Popovac, Lađevačko Selište, Lađevac, Videkić Selo, Lumbardenik, Slunj
Ruta 24	9,1 km	Slunj, Cvitović, Gornja Glina, Slunj
Ruta 25	17 km	Slunj, Cerovac, Marindolsko Brdo, Mali Vuković, Slunj
Ruta 26	9,1 km	Slunj, Lumbardenik, Broćanac (spojna ruta)
Ruta 27	7,4 km	Slunj, šuma Jelvik, Donji Popovac, Lumbardenik, Slunj

Izvor: vlastita izrada autorice prema <https://bikezone.com.hr/>

Na području Ozlja nalazi se 7 označenih biciklističkih staza koje vode kroz cijeli ozaljski kraj.

Tablica 3., Biciklističke staze Ozlja i okolice

RUTA	DULJINA STAZE	PREPORUČENI PUT
Ruta 9	28 km	Ozalj, Trg, Polje Ozaljsko, Zorkovac na Kupi, Zorkovac, Mirkopolje, Brezarić, Krašić, Hrženik, Vrhovac, Zajačko selo, Ozalj
Ruta 10	28 km	Ozalj, Veliki Erjavac, Svetičko Hrašće, Jaškovo,

		Gornje Pokuplje, Levkušje, Zorkovac na Kupi, Polje Ozaljsko, Ozalj
Ruta 11	39 km	Žakanje, Svetičko Hrašće, Jaškovo, Mali Erjavac, Slapno, Ozalj, Brlog Ozaljsko, Kamanje, Donji Bukovac Žakanjski, Žakanje
Ruta 12	31 km	Krašić, Kučer, Jezerin, Lović Prekriški, Dvorište Vivodinsko, Vivodina, Obrež Vivodinski, Gorniki Vivodinski, Hrženik, Krašić
Ruta 13	42 km	Medven Draga, Vranjak Žumberački, Lučići, Rajići, Jelenići, Dane, Mrzlo Polje Žumberačko, Glušinja, Javor, Petričko Selo, Hartje, Željezo Žumberačko, Žamarija, Kostanjevac, Medven Draga
Ruta 14	49 km	Kostanjevac, oštrc, Reštovo, Sošice, Kordići Žumberački, Balići, Radina Vas, Petruš Vrh, Dvorište Vivodinsko, Lović Prekriški, Kučer, Krašić, Pribić, Medven Draga, Kostanjevac

Ruta 15	35 km	Sošice, Sveta Gera, Sekulići, Kuljaji, Radatovići, Šiljki, Malinci, Plavci, Reštovo Žumberački, Sošice
----------------	-------	--

Izvor: vlastita izrada autorice prema <https://bikezone.com.hr/>

5.1.2. Vodeni sportovi

Obzirom na to da Karlovačka županija „leži“ na 4 rijeke pruža se velika mogućnost za riječne/ vodene sportove. Pa tako njenih 200km toka su savršene za razne pustolovine. Pruža uživanje s obale, ali i spuštanje brzacima i slapovima kao i spuštanje čamcem.

Rijeka Dobra je najduža hrvatska ponornica koja nakon poniranja u Ogulinu izvire kod sela Gojak gdje pojačana vodom Zagorske Mrežnice čini najuzbudljiviju rafting dionicu u Hrvatskoj. Spust do mosta u Trošmariji izazov je za sve ljubitelje divlje vode. Vrhunac je pustolovine suvremenog splavarenja u čamcima na napuhavanje, koji svakako treba doživjeti isključivo pod stručnim vodstvom skipera, spust niz najveći slap Buk.²¹

Rijeka Korana nudi svoju ljepotu i divlje vode, od slunjskih Rastoka pa do Veljuna u rano proljeće i jesen brzaci i slapovi bogati vodom i predivnim krajolikom su najbolja pozivnica za ljubitelje raftinga.

Rijeka Mrežnica nudi stjenovite klance i cvjetne livade koja primamljuje kanuiste svojom plavozelenom bojom, sedrenim slapovima, otočićima i rukavcima, tradicijom, starim vodenicama i najdužim drvenim mostom u Hrvatskoj (208 metara) kod auto-kampa „Slapić“ u Belavićima. Rafting na Mrežnici idealan je za vrijeme višeg vodostaja u proljeće ili kasnu jesen. U ljetnim mjesecima kada je vodostaj nešto niži predstavlja idealnu priliku za kajaking ili kanuing.

Rijeka Kupa je najduža karlovačka rijeka, te je odlična za višednevna spuštanja i kampiranje na obali. Dok je u Gorskom kotaru brza i hladna ljepotica strmih obala, nizvodno od Ozlja razlijeva se u pitomu nizinsku rijeku. Rafting je moguć po velikom i

²¹ Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovacounty.hr/> (17.05.2023.)

malom vodostaju. Veći vodostaj je najčešće tijekom jesenskih i proljetnih mjeseci kada je idealan za spuštanje čamcima do 10 ljudi, dok je tokom ljetnih mjeseci manji i tada se spušta u raftovima po 3 osobe ili kanuom i kajakom.

Jezero Sabljaci nudi ugodnu vožnju kanuom ili kajakom. Ljeti je sastavni dio ovih izleta kupanje, najčešće uz zapjenjene slapove, kao i veslanje po jezeru.

Ove usluge vodenih sportova nude ponuđači kao što su Turistički centar Mirjana Rastoke, Terra Croatica outdoor company, 4 rijeke Pustolovine, Rftek Travel, Croatia Open Land Tours, Kamat Adventure, Carpio Sport d.o.o., te Huck Finn Adventure Travel.

5.1.3. Ribolov

Uz mnoge rijeke i vode u Karlovačkoj županiji, čini ju jednu od najprivlačnijih destinacija ribolovnog turizma. Rijeke su čiste i bogate velikim brojem ribljih vrsta, neke od njih su šaran, smuđ, štika, som i pastrva, te su upravo te ribe među najpoznatijim i najatraktivnijim za pecanje. Karlovačka županija broji četiri ribolovna društva koja su podijeljena prema određenim kriterijima, a ovlaštena su za: skrb i zaštitu ribljeg fonda, provođenje ribolovnog ispita te izdavanje ribolovne dozvole

Kupa je karlovačka najpoznatija rijeka, zelena zavodljiva i puna riba. Cijeli tok kroz sela Gornje Po kupje, Mahično, Donje Pokupje, Novake, Hrnetić, sve do Drežnika i Karlovca čini dobar teren za lov štuke, bijele ribe, soma i smuđa.²²Tijekom zime i hladnijih mjeseci, okupljaju se velika jata bijele ribe (plotica, podusta, klenova, i deverike), što daje odličnu priliku za ribolovce teleskopom i plovkom. Tokom toplijih mjeseci u proljeće kreće lov štuke, pa ljeti som i šaran za što su pogodne pozicije uz sela Gradac, Vodostaj, Donje Mekušje, Pokupski Kobilic, Brođani, Rečica, Luka Pokupska, Zamršje, Slunjska i Banska Selnica, Blatnica, Koritinja i Šišljavić. Donja granica ide sve do ušća starog korita Kupčine i još desnom obalom do Banskog Kovačevca.

Rijeka Dobra je mala čista i bistra rijeka. Karlovački dio se proteže nizvodno od sela Bukovje Netretičko pa sve do njezinog ušća u Kupu. Većinom je brža i plitka rijeka što

²² KŠR Korana, <http://www.ksr-korana.hr/> (17.05.2023.)

je pogodno za ribolov bijele ribe, kao i štuke koja je aktivnija u velikim i mutnim vodama. Također, u hladnijim mjesecima pogodna je za lov na plotice.

Rijeka Mrežnica je poznata po tome što je malo brži tok rijeke. Dijeli se na nekoliko desetaka otoka koji rijeku presijecaju na više manjih tokova. Prepuna je plićaka, te ako ju se želi prijeći čamcem potrebno je biti spreman da se 20ak metara čamac vuče za sobom. Nudi bogatstvo svih vrsta bijele ribe i štuke, soma i šarana. Nizvodno od mosta u Mostanju s lijeve strane nalazi se Zatoka, stari mrtvi rukavac rijeke koji je od davnine poznat poznat po štukama i linjacima.

U **rijeci Korani**, čista i bistra plavozelena rijeka, nudi se nešto manji broj ribe nego na rijeci Kupi, ali nudi užitek lova. Prostire se nizvodno od sela Dvorište, sve do Koranskog sela, desnom obalom do sela Velemerić i ušća Radonje, s obje obale do sela Radočaj, zatim nizvodno desnom obalom do sela Goljaki, te dalje s obje strane sve do ušća u Kupu.²³ Bogata je bijelom ribom i štukom svojim cijelim tokom, te som, linjak i šaran. U ljetnim mjesecima najveći užitek pruža ribolov na slapu, gdje ima puno trave i algi te se puštaju nizvodno u brzak. Jesen je doba štuke, jer su koranske štuke po svojoj veličini blizu 10kg. Također, tijekom proljeća pogodna je za ribolov na mreže i bolena, velika jata ribica i klenove.

Od ostalih rijeka pogodnih za ribolov tu su **velika i mala Utinja** (bijela riba), **Glina** (bijela riba, štuca i sitne ribe), **kanal Kupa-Kupa** (babuška, klen, grgeč, sunčanica, američki somić i štuca), **Orlovački bajer** (štuka, som, amur, šaran i bijela riba), **Trepotovi bajeri** (štuka, som, pastrvski grgeč, šaran, amu, linjak, babuška, crvenrepka i američki somić), **Ilovački bajeri** (jezera bogata štukom, američkim somićima, domaćim somom, crvenperkom, babuškom), **Kupčina, Radonja** (štuka), **Blatnica, Trebinja** (bijela riba), te jedna od najpoznatijih **jezera Šumbar** (šaran, amur, som, štuca, pastrvski grgeči).

5.1.4. Jahanje

U Karlovačkoj županiji postoji i aktivnost jahanja, odnosno konjičkog turizma. Pa tako postoji par aktivnih konjičkih klubova namijenjenih za terapijsko i rekreacijsko jahanje.

²³ KŠR Korana, <http://www.ksr-korana.hr/> (17.05.2023.)

To su Konjički klub Karlovac, konjički klub Fany, konjički klub Barilo, konjički klub Rastoke i konjički klub Rozinata. Osim konjičkih klubova tu su i rančevi poput ranča Equus igni, ranča Terra i Wild Spring ranč.

Konjički klub Karlovac osnovan je 1967.g. Nude škole jahanja već od dječje dobi, druženje s konjima, rekreativno jahanje u terapijske svrhe. U službi rehabilitacije je osoba sa smanjenim tjelesnim i/ili mentalnim sposobnostima, kako bi bile što samostalnije i bolje se uključile u svakodnevicu. Program provode stručnjaci kluba, fizioterapeuti, sociolozi i pedagozi. Slijede se načelom „*Sve životinje imaju, kao i ja, pravo živjeti i biti sretni!*“

Konjički klub Fany u Vukmaničkom Cerovcu, nedaleko od grada Slunja, nudi imanje i livade uz rijeku Koranu, te promiče jahački sport i uživanje u prirodi kao i zdrav život. Može se provesti fijakerom, šetati šumom uz rijeku i kušati ukusna jela domaćina.

Konjički klub Barilo nalazi se u Bariloviću. Nudi pansion za konje, školu jahanja, terensko i terapijsko jahanje, kao i jednodnevne izlete u predivnom krajoliku oko Skradске gore, Korane i Mrežnice. Put vodim jahače do vrela tople vode Mlakovac, dubokog studenca Čatrnja, vapnenac klesarskih rimskih škrinja u Srdićima i dalje. Moguće je zaplivati i u rijeci Korani i tako proširiti svoje iskustvo i sam doživljaj jahanja.

Ranč Equus igni, koji se nalazi nedaleko od Rakovice, nudi konjima napajanje s izvora, život u prirodi i brigu svojih domaćina kao i polaznika škole jahanja. Još jedan element ponude su višednevni izleti ili tracking ture, te terensko jahanje s vodičem uz rub NP Plitvička jezera.

5.1.5. Speleoturizam

Karlovačka županija prozvana je kolijevkom hrvatskog speleoturizma, budući da su se na tom području zabilježili prvi turistički izleti i snimljen prvi snimak spilje u Hrvatskoj. Nalazi se preko 500 spilja koje se nalaze u plitkom kršu, te se u kršu nalaze 4 od 7 najdužih spilja u Hrvatskoj, to su Đulin ponor-Medvedica kraj Ogulina, Panjkov ponor-Varićakova spilja kod Kršlje, spilja u kamenolomu kod Tounja te sustav Jopićeva spilja u blizini Krnjaka.

Baraćeve špilje otvorene za posjećivanje 1892.g., nude 530 metara špilje koja je proglašena geomorfološkim spomenikom prirode i prva je špilja koje se razgledav a uz eko-rasvjetu, kojom se ne narušava mikroklima i eko-sustav špilje. Ponovo je uređena 2004.g. te je u blizini otvoren prvi hrvatski speleološki dom. Nudi zanimljive priče speleo-vodiča o građi, postanku i povijesti istraživanja. Njihova unutrašnjost bogata je špiljskim ukrasima kao što su stalaktiti, stalagniti, stupovi, saljevi i kaskade, u njoj se skrivaju dvije vrste šišmiša (veliki i mali potkovnjak).²⁴

Gornja Braćeva špilja je od velikog arheološkog i palentološkog značaja zbog kostiju špiljskog medvjeda, te pronalasku ljudskih kostiju. Izvor Baraćevec nalazi se u podnožju Baraćeve brine na 295,5 metara nadmorske visine i kao takva nije dostupan za posjete turista s obzirom na to da je njegova podvodna unutrašnjost vidljiva samo uz primjenu speloronilačkih metoda onih kojih se za njih profesionalno obučeni.

Špilja Vrlovka koja spada u obrambene špilje i nalazi se kraj općine Kamanje, otvorena je za turiste 1928.g. Nudi razgledavanja 330 metara kanala i postaju sve omiljenije odredište za speleoturiste zbog teže pristupačnih špilja koji se mogu posjetiti u pratnji iskusnih speleologa. Takve su Vražića pećina u Bariloviću, Gvozdenica na Skradskoj gori, Vodena jama kod Siče. Posebnost je Matešića špilja blizu Slunja s dva ulaza; nakon prolaza kroz krško podzemlje izlazi se pravo u klanac Korane.²⁵

Njene podzemne odaje čuvaju fosilne ostatke školjaka i pužića iz doba mezozoičke ere, dok je unutrašnjost ispunjena tokovima jezerca koji su bogati kalcitnim ukrasima. Također, pretpostavlja se da je špilja Vrlovka služila kao neolitičko svetište.

5.1.6. Planinarenje i pješaćenje

Iako se u Karlovačkoj županiji ne uzdižu najviše planine, vezana je uz same početke planinarstva i alpinizma u Hrvatskoj. Naime, u Ogulinu je osnovano Hrvatsko planinarsko društvo (HPD), te za 100. obljetnicu osnutka HPD-a, u gradu Ogulinu u podnu Kleka otvorena je 1984.g. izložbena postava o povijesti planinarstva i alpinizma u Hrvatskoj.

²⁴ Baraćeve špilje, <https://baraceve-spilje.hr/> (17.05.2023.)

²⁵ Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovacounty.hr/> (17.05.2023.)

Planina Klek iznad Ogulinsko-plašćanske udoline mjeri 1181 metara nadmorske visine. Nalik je usnulom okamenjenom divu i jedno je od najprivlačnijih planinarskih odredišta u Hrvatskoj. Klek je zbog svojih značajnih krajobraznih vrijednosti pod zaštitom kao značajni krajobraz, te je kolijevka planinarstva i alpinizma. Ima oblik 3-4 m dugog hrpta strmih strana na čijem je vrhu 200m visoka stjenovita glava. Prema legendi, vrh Kleka je okupljalište vještica u olujnim noćima, pa su one postale simbol Kleka i Ogulina.²⁶ Na nv od 100 metara nalazi se planinarski dom koji je sagrađen u periodu od 1954.-1958.g. i danas se na njemu nalazi 40 ležajeva.

Kula na Bjelolasici označava najviši vrh planinskog lanca Velika Kapela, a ujedno i najviši vrh Karlovačke županije i Gorskog kotara s čak 1534 metara nadmorske visine. Bjelolasica je dobila ime prema uskom svijetlom hrptu koji se ističe iznad šumskog pojasa posebno kada je pod snijegom. U blizini su strogi prirodni rezervati Bijele (1335 mnv) i Samarske stijene 1302 (mnv). Bijeli kameni vrhovi okruženi su očuvanim šumama bukve, jele i smreke, te su proglašeni oazama „divlje romantike“ čiji 50m visoki „prsti“ skrivaju nježne cvjetove endemskog runolista. Od životinjskog svijeta moguće je vidjeti mrkog medvjeda, risa, vuka i sivog sokola. Do vrha je moguće doći putem 7 prilaza, dok se na samom vrhu pruža pogled na Velebit, Klek, Bijele i Samarske stijene, Krk, Cres i ostale.

Jedna od poznatijih nižih planina je **Petrova gora**, koja se nalazi između Kupe, Korane i Gline. Jugoistočno od grada Karlovca nalazi se najviši vrh Veliki Petrovac od 512 metara nadmorske visine, te vrh Mali Petrovac od 507 metara nadmorske visine. Područje je šuma hrasta, grabe, bukve i kestena s livadama i pašnjacima. Na Petrovoj gori nalazi se i istoimena planinarska obilaznica podijeljena na dvije jedna duge staze, crvenu i zelenu koje imaju 8 kontrolnih točaka. Također, tu se nalaze i ostatci pavlinskog samostana, partizanska bolnica iz 2. svjetskog rata, rimske staze i primopredaja o smrti i pokopu hrvatskog kralja Petra Svačića. Nudi ponudu streličarstva, jahanja, bicikliranja i tekkinga.

Od ostalih uspona tu su Vinica, Stožac, Martinščak, Sveta Gera, Velika Javorica, Bijela kosa i Vodenica.

²⁶ Hrvatski planinarski savez, <https://www.hps.hr/> (17.05.2023.)

5.1.7. Zipline

Iskustvo zipine-a nudi adrenalinski park Plitvice koji se nalazi u Selištu Drežničkom, nedaleko od NP Plitvička jezera, u kanjonu rijeke Korane. Nudi dužinu zipline-a od 300m gdje se postiže brzina do 70km na sat, kao i zanimljiv i atraktivan pogled na kanjon i let iznad rijeke Korane.

Također, nedaleko od adrenalinskog parka Plitvice nalazi se i turistički centar Marko koji u svojoj ponudi ima adrenalinski park Ogi s velikom ljuljačkom i zipine-om gdje se postiže brzina od čak 120km na sat. Isto tako, u blizini NP Plitvice nalazi se i zipline Pazi Medo s 80m iznad zemlje i brzinom od 120km na sat, gdje se pruža pogled na predivni krajolik Like.

5.1.8. Paintball

U Kalovačkoj županiji nudi se nekoliko destinacija s ponudom paintballa. To su područja općine Ribnik, Slunj, Rakovica, Zvečaj i Duga Resa.

Na području općine Ribnik, u Novakima Lipničkim, paintball je moguće igrati na prirodnom terenu, kao i na području grada Slunja gdje se uz prirodni teren može igrati i u dvorani.

5.2. Kulturna ponuda

Kao prirodnim bogatstvima, Karlovačka županija bogata je i kulturnom ponudom. Puna je povijesti, tradicije i uspomena. Neke od kulturnih ustanova su gradsko kazalište Zorin Dom, Državni arhiv Karlovac, Zavičajni muzej Ogulin, Gradske knjižnice, Gradski muzej Karlovac i slično. Ponajviše odiše muzejima i kulturnom povijesti starih bogatih obitelji poput Zrinskih i Frankopana. Isto tako tu su i neke od povijesnih cesta i mostova.

5.2.1. Muzeji

Karlovačka županija odiše sačuvanim starim gradovima kao što su Ozalj, Bosiljevo, Ogulin, Dubovac, Ribnik i Novigrad. Ti gradovi imaju bogatu sakralnu baštinu, povijesne ceste, neobične mostove (dvokatni most u Tounju i najduži drveni most u Hrvatskoj kod Mrežničnog Briga), kao i bogatim arheološkim zbirkama.

Gradski muzej Karlovac osnovan 1904.g. smješten je u najstarijoj gradskoj zgradi na Storssmayerovom trgu na kuriji. Kuriju je dao sagraditi zapovjednik i general Vuk Frankopan. Danas raspolaže sa zbirkom od 18 000 predmeta, gdje posjeduje najbogatiju zbirku prapovijesne umjetnosti u Hrvatskoj koju čini preko 500 glinenih idola iz starog željeznog doba, a potječe s arheološkog nalazišta Turska kosa kraj Topuskog.

Zavičajni muzej Ogulin otvoren 1967.g. smješten je u starom gradu Ogulinu na Frankopanskom kaštelu. Nudi arheološku, etnografsku, planinarsko-alpinističku zbirku, zbirku starog oružja, spomen-sobu književnice Ivane Brlić-Mažuranić, izložbu akademskog slikara Stjepana Galetića i ostale vrijedne sadržaje.²⁷

1971.g. osnovan je **zavičajni muzej Ozalj** i smješten u starom gradu Ozlju. Njegovu ponudu čine arheološke, kulturno-povijesne, sakralne i etnografske zbirke. Izloženi primjerci nude priču o povijesti grada Ozlja 6000 godina unazad. Ponajviše ističe tadašnje stanovnike starog grada, srednjovjekovnu plemićku obitelj Frankopan i Zrinski, kao i pavlinski red u samostanu u Sveticama, te gradnju hidroelektrane na Kupi 1908.g. Osim toga, nudi i galeriju slika najznačajnije hrvatske akvarelistice Slave Raškaj. Što se tiče starog grada Ozlja, danas je otvoren za posjetitelje, te čak nudi i crkvene obrede (vjenčanja ponajviše), kao bal za odrasle i mnoga druga kulturna događanja.

Muzejska zbirka Franjevačkog samostana u Karlovcu ističe barokne slike i oltarne skulpture franjevaca iz 17. i 19. stoljeća. Zbirke čuvaju liturgijsko posuđe, svijećnjake i slične predmete. Posebno se ističu augsburški radovi od srebra (pokaznica karlovačkog generala Josipa Herbertsteina iz 1684.g. i kadionica s kraja 17.st.) Osim

²⁷ Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovacounty.hr/> (22.05.2023.)

toga tu su i porculan i namještaj iz 19.st., kao i knjižnica koja sadrži izdanja iz franjevačke gimnazije u Karlovcu od 17. do 19. st.

Jedna od poznatijih zbirka/muzeja u Karlovcu čini **zbirka oružja Domovinskog rata u Karlovcu**. U periodu od 1991.-1995. g. gradska četvrt Turanj je bila potpuno razorena, te prozvana „Mali Vukovar“. Samim time, na prvoj crti bojišta gdje je Karlovac obranjen otvorena je 2002.g. hrvatska zbirka oružja Domovinskog rata na otvorenom. Sadrži 20 izložaka borbenih zrakoplova, tenkova, oklopnih vozila, topova i slično. Sam muzej čine razrušene vojne zgrade građene na mjestu prve predstraže Karlovca iz 1580.g. Muzej je obnovljen i ponovno otvoren za javnost, te sadrži 350 originalnih predmeta, multimedijski sadržaj, video prezentacije, animacije, edukativni kut za djecu i ostale aktivnosti koje pružaju povijest Domovinskog rata.

5.2.2. Žitna lađa

Osim muzeja koji su statični pokazatelji povijesti, u gradu Karlovcu nudi se mobilni povijesni obilazak pod imenom žitna lađa. Karlovac je povijesni lađarski grad gdje se prijevoz najčešće događao na rijeci Kupi. Samim time, tri mlade dame Nikolina Belančić, Jasmina Cvetković i Ana Prepolec odlučile su obnoviti plovidbu lađom za posjetitelje.

Lađari su se posebno isticali tijekom austrijsko-turskih ratova kada su opskrbljivali carsku vojsku i stanovništvo žitom i hranom, te su razvozili streljivo na ratište. Do izgradnje željezničke pruge u 19.st. lađarstvo je bilo najunosniji posao tog područja. Plovila su bila korablje (lađa udubljena iz hrastova debla, dužine oko 12-18 metara, služile za prijevoz ogrjevnog drveta i drvene građe), dereglija (manje drveno riječno plovilo za prijevoz tereta, duljine do 20m), tumbasi (malo veća plovila za niže vodostaje), te burčele (najveća plovila za prijevoz tereta po Kupi, za vrijeme visokog vodostaja).²⁸

Karlovačka lađa (tumbas) po imenu Zora, autentičan je drveni brod kakav je bio u 18.st. Plovidba pruža jedinstvenu atrakciju, kao i doživljaj prošlog vremena. Vožnja traje 90min uz degustaciju domaćih likera, priča o lađi, povijesti Pokuplja, potopljenim

²⁸ Turistička zajednica grada Karlovca, <https://visitkarlovac.hr/> (22.05.2023.)

lađama, karlovačkim sirenama, flori i fauni, kao i uživanje uz glazbu, kavicu i mogućnost kupnje ručno izrađenih suvenira. Najhrabriji mogu kormilariti lađom uz kapetana kao i zvoniti brodsko zvono. Sadrži 48 sjedećih mjesta za stolovima, 25m duljine, 4m širine i toalet, natkrovljena je i može primiti 60 putnika. Ima osiguran prijevoz putnika autobusom, kao i parking ispred pristaništa. Nude se i team-buildinzi, kao i samostalni izleti.

5.2.3. Događaji

Karlovačka županija je poznata po mnogim događanjima, ponajviše u ljetnim mjesecima. Neki od njih su dobro poznati Dani piva, Karlovačko Zvezdano ljetno, paljenje krijesa, štrudlafest u Jaškovu, zatim advent u zimskim mjesecima i brojni drugi.

Dani piva prozvani su 5. rijekom u Karlovcu. Započinju krajem kolovoza gdje grad postaje grad piva i prikazuje 3 stoljeća stare tradicije pivarstva, uz glazbenu scenu i zabavni park za djecu i sve one koji se tako osjećaju. Osim toga, nudi se i gastronomska ponuda za sve uzraste, kao i naravno posebna ponuda festivalskog piva, tj. originalnog piva u Karlovcu. Tradicija je započela 1984.g. sa skromnom ponudom, no danas postoji više desetaka tisuća posjetitelja svake godine. Započinje službenom povorkom otvorenja u kojoj sudjeluju Karlovačke mažoretkinje, folklorna društva, puhački orkestar, predstavnici Karlovačke pivovare, te brojni drugi izvođači koji se izmjenjuju svake godine. Na pozornicama u večernjim satima nastupaju poznati hrvatski izvođači poput Gibonni, Vanna, Vatra, Urban, Parni valjak, Hladno pivo, Crvena jabuka, Željko Bebek i brojni drugi. Svake godine program izvođača se mijenja, a nedavno se promijenila i sama lokacija održavanja. Za vrijeme trajanja festivala ulice, parkovi i perivoji grada postaju pozornice, restorani, barovi i trgovine.

Slika 4., Prikaz programa Dana piva

Izvor: <https://danipiva.net/>

Zvezdano ljeto sačinjava više događaja. Započinje **Ivanjskim krijesom** na rijeci Kupi gdje je običaj započet još 1779.g. na Gazi, gdje je nakon toga i druga strana rijeke Banija započela isti običaj. Vječno rivalstvo Banije i Gaze, susjeda s lijeve i desne obale Kupe, time se odlučilo na takmičarski duh koji se rasplamsava svake godine uoči Ivanja, kada se natječu u veličini, ljepoti i trajanju izgaranja krijesova. Od 1966.g. krijesovi prestaju biti rivalstvo gradskih četvrti i počinje se širiti glas o njima. Brojne goste iz Hrvatske i inozemstva dočekuju pjesma i ples, potezanje konopca, vožnja čamcima, letovi balona i zmajeva, poslastice te vatromet. Traje dugo u noć, sve dok krijes gori.²⁹ Zatim su tu dječje predstave, nastupi djece iz muzičke škole, čitaonice za djecu, nogometne utakmice, mačevalački turniri, izložbe, galerije, retro kutci, konjički sportovi, nastupi folklornih društava, projekcije filmova, radionice za djecu, opere, baletne predstave i slično. Sve to traje 20ak dana kada je posljednji dan rođendan grada Karlovca (13.07.) kada se održava svečani karlovački bal za sve koji žele sudjelovati i proslaviti rođendan, te se svake godine na kraju bala svi posjetitelji skupe u obliku zaštitnog znaka; Karlovačke zvijezde.

²⁹ Turistička zajednica grada Karlovca, <https://visitkarlovac.hr/> (24.05.2023.)

Slika 5., Karlovačka zvijezda

Izvor: <https://www.turistickeprice.hr/zvezdano-ljeto-u-karlovcu-program-za-sve-generacije/>

Štrudlafest nastao je kao posljedica pokušaja osvajanja Guinnessovog rekorda za najdužu štrudlu na svijetu, čiju titulu drži od 2015.g. s dužinom od 1479,38 metara³⁰. Postala je prepoznatljiv brend ovog kraja, te se razvio u najznačajniju gastro manifestaciju u Karlovačkoj županiji. U ponudi nudi razne vrste štrudli od raznih nadjeva kroz cijelu glavnu ulicu i traje 3 dana. Isto tako nudi i Študla by bike rute, gdje se može istražiti krajolik rijeka, brežuljaka i voćnjaka uz uživanje u štrudlama. Osim toga, tu je i Štrudlafest piknik košara, gdje je moguće prošetati do najbolje piknik lokacije i odmarati i uživati uz štrudle.

Tu je i **Slunjsko ljeto**, koje nudi događaje poput izložbi, glazbene večeri, koranski susreti (igre na vodi), predstave za djecu, nogometni turniri, motosusret, Rastoke trail, večer bećaraca, folklorni susreti, Dan grada Slunja (kuglački turnir, brđanijada, koncert), večeri poezije te ribički skupovi.

Ogulinsko ljeto nudi radionice robotike, odbojke na pijesku, kazališne predstave, 5ka na jezeru Sabljaci, kupanja na plaži i zumbu na otvorenom, radionice za djecu, ljetno kino, nogometne turnire, uličnu košarku te izrade privjesaka.

³⁰ Štrudlafest, <https://strudlafest.com/> (24.05.2023.)

5.2.4. Lokalni proizvodi

Izrada meda na području Karlovačke županije postoji od davnih vremena. Pčelarsko društvo Karlovac broji oko 120 članova, te slave svojih 80 godina osnutka rada.

Karlovačka pivovara je zaštitni znak Karlovca, te njeno osnivanje seže u 1854. godinu. Proizvodi originalno **Karlovačko pivo**. Broji razne nagrade i priznanja, kao što su zlatna medalja na europskom natjecanju piva u Švedskoj 2009.g. Vizija je postati najboljom pivovarom u Hrvatskoj, predvođeci tržište u održivom razvoju i oslanjajući se na temeljne vrijednosti: poštivanja, užitak, strast za kvalitetom, odgovornost, učinkovitost i otvorenu komunikaciju. Ponuda piva je Karlovačko svijetlo, Karlovačko Radler, Karlovačko Rally, Heineken, Gosser Drk, Kaiser, Edelweiss Snowfresh, te Desperados.

Ogulinsko **kiselo zelje** svoju tradiciju započinje u 15. stoljeću. Ogulinski kupus nalazi se na listi poljoprivrednog bilja RH od njezinog uvođenja u skupini domaćih sorti, te je ta sorta posebno pogodna za kiseljenje. Istraživanjima se pokazalo da ogulinska sorta zemlja ima dobar prinos za kiseljenje i važne osobine: svježja glavica zelja je okruglog oblika s tankim, gorkastim listovima. Osim toga, sadrži brojne ljekovite i hranjive sastojke, vitamine i minerale pogodne za očuvanje zdravlja.

Tounjski sir je izvorni sir koji se proizvodi na ograničenom području središnjeg brdsko-planinskog područja Hrvatske, a naziv je dobio po naselju u kojem se proizvodi. To je domaći, na farmi proizveden sir iz svježeg mlijeka, polutvrđ, punomastan i dimljen. Ima oblik okrugle pogačice, tj. blago je kupast s ravnim dnom, nema kore već samo zlatno-smeđi površinski sloj.³¹

Vinorodni kraj Vivodina, svoj izvor vina spominje još od 14. stoljeća. Vivodinski kraj poznat je po uzgoju vinove loze još od 18891.g. kada je filoksera uništila dvije trećine nasada, pa su tek kasnije 1892.g. obnovili sadnju novih vinograda na američkim sadnim podlogama. 1995. osnovala se udruga vinogradara, voćara i vinara Ozalj, te svake godine priređuju izložbu vina u Vivodini. Također, tu je i vinska cesta koja se proteže kroz 30 km od Vivodine do Vrhovca. Sorte vina koje se proizvode su

³¹ Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovacounty.hr/> (2.05.2023.)

graševina, sauvignon, rajski rizling, chardonnay, žuti muškat, sivi pinot, crni pinot, frankovka, zweigelt i mlado vino portugizac.

5.3. Posjećenost turista

Kao što je već opisano u prethodnim dijelovima ovoga rada, Karlovačka županija ima mnogo toga za ponuditi turistima, te se bazira na prirodnim resursima i aktivnostima na otvorenom što dodatno privlači posjetitelje kako strane tako i domaće.

Porastao je broj smještajnih kapaciteta u hotelima i kampovima na području cijele županije, te postoje turisti, tj. gosti koji se redovno vraćaju svake godine. Ti gosti dolaze iz Njemačke, Nizozemske, Poljske i Češke. Samim time u 2021.g. ostvareno je preko 410 tisuća noćenja, uz 220 000 dolazaka turista u Karlovačkoj županiji³². Osim toga, ova županija bilježi konstantni rast i razvoj turizma, te pokazuje kako i dalje postoji mogućnost za ulaganja u turističke sadržaje i prepoznaje sve veće mogućnosti koje bi se u budućnosti mogle razviti.

Prema podacima e-Visitora Karlovačka županija je u prvih 6 mjeseci 2022.g. ostvarila 81 869 turističkih dolazaka i 151 503³³ noćenja, što je porast od 84% u odnosu na 2021.g. gdje najveći dio odlazi na TZ Plitvička jezera, te gradove Karlovac i Ozalj u mjesecima travanj, svibanj, lipanj i prosinac. Isto tako pratio se i promet cikloturista, gdje je u prvih 6 mjeseci 2022.g. zabilježeno 100 000 prolazaka bicikala. Tome su najviše zaslužna događanja WRC Croatia, Dani piva, Quattro River Rally, Mo:dem festival, Štrudlafest, Ogulinski festival bajke, Zvezdano ljeto, advent i brojne druge manifestacije. Tim podacima, Karlovačka županija se smatra turistički najrazvijenijom kontinentalnom županijom nakon grada Zagreba.

Prema podacima Ministarstva turizma 2021.g. ukupan broj dolazaka turista u RH iznosi 12,776 mil. dolazaka, od čega je u Karlovačkoj županiji ostvareno 220 000 dolazaka. Ukupni broj noćenja u RH iznosi 70,202 mil. noćenja, od čega je u Karlovačkoj županiji ostvareno 410 000 noćenja.

³² Karlovačka županija, <https://www.kazup.hr/> (pristupljeno: 07.06.2023.)

³³ Župan.hr, Karlovačka županija, <https://zupan.hr/> (pristupljeno: 07.06.2023.)

Također, prema podacima Ministarstva turizma za 2022.g. ostvareno je 17,8 milijuna dolazaka i 90,0 milijuna noćenja turista. Od toga Karlovačka županija ostvarila 292 865 dolazaka i 553 213 noćenja.

Važno je istaknuti kako najveći broj noćenja generira obiteljski smještaj (preko 208 tisuća noćenja), dok su na drugom mjestu kampovi s gotovo 152 tisuće noćenja. U budućnosti se očekuje rast broja smještajnih kapaciteta, zbog brojnih investicijskih projekata.

6. SWOT ANALIZA

SWOT (eng. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analiza identificira prilike koje se trenutno ne mogu iskoristiti zbog nedostatka potrebnih resursa i jedinstvene kompetencije koje poduzeće posjeduje, te načina na koji ih koristi. Vanjsko okruženje sastoji se od varijabli (prilika i prijetnji) koje su izvan poduzeća i obično nisu unutar kratkoročne kontrole menadžmenta. Te varijable čine kontekst unutar kojeg poduzeće posluje.³⁴ U unutarnjem okruženju identificiraju se snage i slabosti.

Tablica 4., SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ○ Strateški povoljan položaj ○ Industrijska tradicija i imovina ○ Prirodni resursi ○ Značajan potencijal za razvoj turizma ○ Brojnost srednjoškolskih obrazovnih programa i utjecaj sveučilišta ○ Kupališta ○ Parkirna mjesta 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Pad industrijske proizvodnje ○ Rascjepkano poljoprivredno zemljište ○ Neriješeno imovinsko-pravni odnosi ○ Nedostatna pokrivenost prostorno-planskom dokumentacijom ○ Loša demografska slika ○ Posljedice rata ○ Spora i neučinkovita sudska zaštita građana i gospodarstva ○ Prezaduženost građana i gospodarstva ○ Neprimjeren sustav zaštite okoliša ○ Nedovoljna promocija županije ○ Nedostatak hostela i hotela ○ Nedovoljno razvijeno poduzetništvo u turizmu ○ Izumiranje tradicionalnih zanata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ○ Korištenje prirodnih resursa za turistički i poljoprivredni razvoj ○ Daljnji razvoj obrazovnog sustava ○ Razvoj poslovnih i industrijskih zona ○ Iskorištavanje međunarodnih fondova za regionalni razvoj ○ Razvoj proizvodnje energije iz obnovljivih izvora ○ Razvoj ruralnog turizma pomoću EU fondova ○ Program razvoja sportsko-rekreacijskih sadržaja 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nastavak negativnog prirasta stanovništva ○ Crno tržište i siva ekonomija ○ Porast zagađenja ○ Nedovoljna zastupljenost županije na nacionalnoj razini ○ Jaka međunarodna konkurencija ○ Sporost rješavanja sporova i administracije ○ Gospodarska situacija u Hrvatskoj i široj regiji ○ Nedostatak sredstava za investiranje ○ Neusklađenost događaja kontinentalnih gradova

³⁴ SWOT analiza i TOWS matrica- sličnosti i razlike, Marli Gonan Božanac, [https://hrcak.srce.hr/pretraga?type=napredna&field\[\]=article_keywords&term\[\]=%22SWOT+analiza%22](https://hrcak.srce.hr/pretraga?type=napredna&field[]=article_keywords&term[]=%22SWOT+analiza%22) (pristupljeno: 23.06.2023.)

7. PRETPOSTAVKE ZA RAZVOJ TURIZMA KARLOVAČKE ŽUPANIJE

Iz dokumenta Plan razvoja Karlovačke županije 2021.-2027. moguće je istaknuti najvažnije mjere koje su od velikog značaja za Karlovačku županiju za poboljšanje turizma i općenitog razvoja.

Mjere se temelje na postojećim resursima i njihovom smislenom povezivanju te formiranju cjelovitog turističkog proizvoda. Važna je i spremnost županije da doprinosi razvoju turizma i želji da provede nove ponude aktivnosti. Karlovačka županija je spremna profesionalno razvijati potporu poduzetnicima u cilju unaprjeđenja životnog standarda, te spremna preuzeti ulogu u komercijalizaciji i pružanju boljih iskustava i doživljaja posjetitelja Karlovačke županije.

Temeljem strategije za razvoj turizma Karlovačke županije do 2025. g. cilj Karlovačke županije je biti vodeća hrvatska kontinentalna regija aktivnog odmora koja privlači posjetitelje kroz cijelu godinu. Isto tako, želi se temeljiti na prirodnim resursima, bogatstvu vode, kulturno-povijesnoj baštini, tradiciji i očuvanju prirode, te pružanje bijega od svakodnevice njenim posjetiteljima.

Plan razvoja uključuje: ³⁵

- Srednjoročnu viziju razvoja,
- Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala
- Opis prioriteta u srednjoročnom razdoblju
- Posebne ciljeve
- Terminski plan provedbe projekata od značaja za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, s naznačenim ključnim koracima i rokovima u provedbi
- Indikativni financijski plan s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu posebnih ciljeva i projekata od značaja za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu
- Usklađenost s nacionalnom razvojnom strategijom, sektorskim i višesektorskim strategijama te dokumentima prostornog uređenja

³⁵Plan razvoja Karlovačke županije 2021.-2027., <https://www.ra-kazup.hr/plan-razvoja-karlovacke-zupanije-2021-2027/> (24-05.2023.)

Da bi podigla kvalitetu cjelokupnog doživljaja potrebno je provesti sljedeće programe konkurentnosti: ³⁶

- 1) Podizanje ambijentalne atraktivnosti javnih prostora I urbanog nasljeđa
- 2) Podizanje svijesti stanovništva o turizmu
- 3) Razvoj županijske turističke kartice
- 4) Uspostava prioritetnih proizvodnih klubova
- 5) Uvrštavanje ponude aktivnog odmora na međunarodne outdoor platforme
- 6) Istraživanje potencijala geotermalnih izvora
- 7) Osmišljavanje tematskih ruta
- 8) Revitalizacija I očuvanje specifične arhitekture
- 9) Revizija postojećih turističkih zona
- 10) Sustav smeđe signalizacije
- 11) Turistička valorizacija speleoloških objekata
- 12) Profesionalni razvoj lovnog I ribolovnog turizma
- 13) Baza turističkih atrakcija

Uz navedene programe konkurentnosti koje Karlovačka županija planira provesti, identificirano je i šest ključnih inicijativa za pomoć u razvoju infrastrukture, a to su:

- Sustav vidikovaca
- Sustav interpretacijskih centara i muzeja
- Revitalizacija i unapređenje dvoraca i utvrda
- Sustav panoramskih balona
- Tematski turistički parkovi
- Infrastruktura za aktivni odmor

Naravno, osim inicijativa i programa za poboljšanje konkurentnosti potrebno je razmišljati unaprijed, te imati u vidu koji su krajnji ciljevi koji se žele postići turističkim razvojem. Neki od njih su:

- Zadovoljstvo turista
- Zadovoljstvo lokalnih

³⁶Strategija za razvoj turizma Karlovačke županije do 2025.g., <https://visitkarlovacounty.hr/wp-content/uploads/2020/10/Strategija-razvoja-turizma-Karlovac%CC%8Cke-z%CC%8Cupanije.pdf> (24.05.2023.)

- Unaprjeđenje kvalitete života u Karlovačkoj županiji
- Razvoj infrastrukture i očuvanje okoliša

Osim ciljeva potrebna je strategija dobivena vanjskom i unutarnjom analizom. Vanjska analiza se posvećuje statističkim podacima, kao na primjer broj noćenja i dolazaka turista u određenom mjestu u određenom periodu. U ovoj analizi potrebno je prikupiti što više podataka o turistima koji su do sada već posjećivali destinaciju, te o turističkim atrakcijama koje se mogu ponuditi u Karlovačkoj županiji. Nakon vanjske analize, potrebna je unutarnja analiza koja se provodi kroz nekoliko dijelova, a to su:

- Organizacijska struktura
- Organizacijska kultura
- Organizacijski resursi
- Snage i slabosti poduzeća

Nadalje potrebno je izraditi SWOT analizu destinacije, koja je provedena u ovom seminarskom radu. Ona se temelji na procjeni unutarnjih snaga i slabosti destinacije, te vanjskih prilika i prijetnja koje se odnose na poslovni poduhvat. Nakon SWOT analize određuje se misija i vizija destinacije kojima će se voditi izvršitelj tijekom provedbe projekta.

Naposlijetku, potrebno je sve korake ujediniti i donijeti konkretan plan provedbe. Važno je da ideje budu u skladu sa zakonom i državnim ili lokalnim pravnim dokumentima kako bi sve bilo legalno i kako bi se ostvarilo u najkraćem mogućem roku. Isto tako, trebaju se odrediti prioritete i mjere, te definirati vrste aktivnosti kao i njihove nositelje, korisnike i mehanizme provjere. Kao zadnji korak preostaje izraditi akcijski plan kao posljednji korak strategije razvoja turizma Karlovačke županije.

8. ZAKLJUČAK

Na početku rada postavljen je cilj prikazati objašnjenja osnovnih pojmova aktivnog turizma, kao i prikazati obilježja i resursnu osnovu Karlovačke županije. Osim toga cilj je bio prikazati specifične oblike turizma pomoću primjera u Karlovačkoj županiji.

Karlovačka županija nalazi se u središnjoj Hrvatskoj i pokriva površinu od 3.625,10 km te se ubraja u red većih županija. Zahvaljujući svom tranzitnom, prometnom i geostrateškom položaju jedna je od najvažnijih županija: tu je sjecište i čvorište najvažnijih prometnica koje povezuju Europu s Jadranskom obalom. Graniči s dvije susjedne države: Republikom Slovenijom i Republikom Bosnom i Hercegovinom, a u doticaju je i sa četiri županije: Zagrebačkom, Sisačko-moslavačkom, Primorsko-goranskom i Ličko senjskom županijom. Sadrži 5 gradova: Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj i Slunj. Klima je kontinentalna, ublažena maritimnim utjecajem, što se očituje veličinom oscilacija godišnjih temperatura i rasporedom većeg dijela godišnjih oborina u hladnijem dijelu godine, s odstupanjima prema višoj nadmorskoj visini i položaju prema Dinarskom prostoru. Prema popisu stanovništva 2021. u Karlovačkoj županiji živi 112 596 stanovnika. Što se tiče prometa državne, županijske i lokalne ceste čine temelj povezivanja naselja na području Karlovačke županije, kako unutar županije, tako i prema vanjskom prostoru. Najveći postotak zauzetosti područja imaju lokalne ceste (36%), zatim županijske (33%), državne (26%), te autoceste A1 i A6 (5%).

U Karlovačkoj županiji razvijena je hidrografska mreža i postoji velik broj rijeka, rječica i potoka. Najznačajnije su rijeke Mrežnica, Korana, Kupa i Dobra koje zrače jedinstvenošću svaka sa svojim karakteristikama. Navedene rijeke su pogodne za razne sportsko- rekreacijske aktivnosti kao što su kajaking/ kanuing, rafting tokom turističke sezone, ali i u proljetnim i jesenskim mjesecima. Isto tako, najveća upotreba rijeka su kupališta, bila gradska ili prirodna izvorišta i/ili slapovi. Od kulturnih resursa na području Karlovačke županije ima ukupno 232 preventivno zaštićenih i zaštićenih kulturnih dobara koji su upisani u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske na dan 21. kolovoza 2013. Od ukupnog broja zaštićeno je 10 kulturno-povijesnih urbanističkih i ruralnih cjelina, 174 nepokretna kulturna dobra, 22 zbirke, 23 pokretna kulturna dobra i 3 nematerijalna kulturna dobra. Najzastupljenije su sakralne građevine i kompleksi, dok su civilne i vojne građevine zastupljene podjednako.

Cilj prikazivanja specifičnih oblika turizma prikazani su tablicama i detaljno opisanim primjerima u Karlovačkoj županiji koji se događaju tijekom cijele godine ili samo tijekom ljetnih mjeseci.

Karlovačka županija ima sve preduvjete, kako od kulturnih tako i prirodnih resursa za danji razvoj turizma. Prema tome, kroz neko vrijeme moguće je da postaje jedna od traženijih turističkih destinacija na kontinentalnom dijelu Hrvatske.

9. LITERATURA

1. Kurevija, T., Kljaić, Ž., Vulin D., Analiza iskorištavanja geotermalne energije na geotermalnom polju Karlovac, NAFTA, Zagreb, 2010. god. str. 198.-202. (11.05.2023.)
2. Kušen, E., Turistička atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, 2002. godine, str. 97. (11.05.2023.)

INTERNETSKI IZVORI:

1. Biciklizam, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=7480> (16.05.2023.)
2. Baraćeve špilje, <https://baraceve-spilje.hr/> (pristupljeno: 17.05.2023.)
3. Hrvatski planinarski savez, <https://www.hps.hr/> (pristupljeno: 17.05.2023.)
4. Izješće o stanju u prostoru Karlovačke županije 2016. -2020. , <https://www.zavod-kazup.hr/media/iosp2016-2020.pdf> (pristupljeno: 11.05.2023.)
5. Kajakaštvo, <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29809> (pristupljeno: 16.05.2023.)
6. Karlovačka županija, opći podaci <https://www.kazup.hr/index.php/zupanija/opci-podaci> (pristupljeno: 11.05.2023.)
7. Karlovačka županija, <https://www.kazup.hr/> (pristupljeno: 07.06.2023.)
8. Konjički turizam , <https://www.researchgate.net/> (pristupljeno: 16.05.2023.)
9. KŠR Korana, <http://www.ksr-korana.hr/> (pristupljeno: 17.05.2023.)
10. Ministarstvo poljoprivrede: <https://ribarstvo.mps.hr/> (pristupljeno: 16.05.2023.)
11. Marli Gonan Božanac , SWOT analiza i TOWS matrica- sličnosti i razlike, , [https://hrcak.srce.hr/pretraga?type=napredna&field\[\]=article_keywords&term\[\]=%22SWOT+analiza%22](https://hrcak.srce.hr/pretraga?type=napredna&field[]=article_keywords&term[]=%22SWOT+analiza%22) (pristupljeno: 23.06.2023.)
12. Plivanje, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48762> (pristupljeno: 16.05.2023.)
13. Planinarstvo, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48592> (pristupljeno: 16.05.2023.)

14. Plan razvoja Karlovačke županije 2021.-2027., <https://www.ra-kazup.hr/plan-razvoja-karlovacke-zupanije-2021-2027/> (pristupljeno: 24.05.2023.)
15. Rafting, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=51608> (pristupljeno: 16.05.2023.)
16. Speleologija, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57383> (pristupljeno: 16.05.2023.)
17. Strategija razvoja grada Karlovca 2012.-2020., Karlovac, 2012. god. str. 39, https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/clanci/StrategijarazvojatuzimagradaKarlovca2012_-2020_final.pdf (pristupljeno: 11.05.2023.)
18. Strategija kulturnog razvoja grada Karlovca 2014.-2024. https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/Stranice/STRATEGIJA_za_WEB.pdf (pristupljeno: 11.05.2023.)
19. Strategija za razvoj turizma Karlovačke županije do 2025.g., <https://visitkarlovaccounty.hr/wp-content/uploads/2020/10/Strategija-razvoja-turizma-Karlovac%CC%8Cke-z%CC%8Cupanije.pdf> (pristupljeno: 24.05.2023.)
20. Štrudlafest, <https://strudlafest.com/> (pristupljeno: 24.05.2023.)
21. Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovaccounty.hr/> (pristupljeno: 22.05.2023.)
22. Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovaccounty.hr/> (pristupljeno: 17.05.2023.)
23. Turističke usluge aktivnog i pustolovnog turizma, <https://www.hgk.hr/sektor-za-turizam/turisticke-usluge-aktivnog-i-pustolovnog-turizma-popis-aktivnosti> (pristupljeno: 11.05.2023.)
24. Veslanje, <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=64392> (pristupljeno: 16.05.2023.)
25. Župan.hr, Karlovačka županija, <https://zupan.hr/> (pristupljeno: 07.06.2023.)

POPIS TABLICA:

Tablica 1., Biciklističke rute u Karlovcu i okolici	18
Tablica 2., Biciklističke rute u Slunju i okolici	19
Tablica 3., Biciklističke staze Ozlja i okolice	20
Tablica 4., SWOT analiza	37

POPIS SLIKA:

Slika 1., Područja ekološke mreže u RH (NATURA2000)	6
Slika 2., Zaštićena područja u Karlovačkoj županiji	7
Slika 3., Karlovačka zvijezda	9
Slika 4., Prikaz programa Dana piva	32
Slika 5., Karlovačka zvijezda	33